

NOVICE

Poziv in prošnje ob 10letnici ljubljanske univerze. V marcu 1928 se je ustanovilo Društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada v Ljubljani. Namen Narodnega univerzitetnega zaklada bo, podpirati univerzo pri izpopolnjevanju univerzitetne knjižnice, pri ustanavljanju in izpopolnjevanju univerzitetnih znanstvenih inštitutov in seminarjev, inštitutskih in seminarskih knjižnic in zbirak, eventuelno pri ustanavljanju novih stolic, dalje podpirati jo v vsakaterih drugih težkočah. Da bi se razširjanje društva olajšalo in porast Narodnega univerzitetnega zaklada pospešil, je društveni odbor sklenil, po vseh večjih krajih v Sloveniji osnovati poverjeništa. Zato pozivljamo prijatelje slovenske univerze, ki so pri volji prevzeti v svojem ali krogu poverjeništvu, naj se javijo odboru, ki jim bo poslal potrebne tiskovine. Z združenimi močmi podprimo domačo univerzo uprav sedaj, ko obhaja prvo desetletnico svoje ustanovitve! Dopisi naj se izvolijo pošiljati na naslov: Društvo za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada (v roke poslujočega podpredsednika prof. dr. Lukmana), Ljubljana, Univerza.

Nova Marijina bazilika. Sveti oče Pij XI. je z apostolsko listino od dne 8. junija 1929, št. 116, podelil cerkvi Lurške Marije v Rajhenburgu naslov »Basilica Minor«. V vrstah vseh Slovencev bo to predragoceno darilo mogočno razvnelo otroško ljubezen do Sv. očeta-zlatomašnika; prav posebno pa se bodo spominjali svojega najvišjega jubilarja v novi baziliki ter ga vroče priporočali naši nebeški Kraljici!

Slovenski Lurd v Rajhenburgu. V dneh 30. junija, 1. in 2. julija se vršijo v Rajhenburgu v Lurški cerkvi tudi letos velike romarske pobožnosti. Vodili jih bodo gospodje misijonarji Družbe Jezusove v Ljubljani. Častilci Lurške Marije bodo našli letos v Marijinem sve tišču nove orglje, ki so gotovo najlepše in najmogočnejše v Sloveniji. Ravno tako jih hočemo presenetiti z električno razsvetljavo, ki daja ponoči notranj sčini cerkve čudoviti sijaj in očara od zunaj naravnost človeka, ki vidi to cerkev kakor v tajinstvenem ognju. — Marijini častilci si naj pridejo ogledat to čudo v obilnem številu! Duhovnega veselja jim ne bode manjkalo.

Nova maša v Mariboru. Č. g. p. Konstantin Urankar, novomašnik-frančiškan, bo služil novo sv. mašo v baziliki Matere Milosti dne 14. julija, ob pol 10. uri dopoldne. Novomašnik je iz znane in spoštovane Urankarjeve družine iz Meljskega predmestja v Mariboru.

VPisovanje v I. letnik drž. ženskega učiteljskega v Mariboru bo dne 2. in 3. julija od 7. do 11. ure dopoldne.

Tečaji duhovnih vaj v III. četrtletju. Za duhovnike: od 8. do 12. julija, od 5. do 9. avgusta, od 19. do 27. avgusta 8-dnevne, od 2. do 6. septembra, od 15. do 21. septembra 5-dnevne. Za inteligente: do 14. do 18. avgusta. Za abituriente:

od 18. do 22. julija, od 24. do 28. julija. Vsak tečaj se začne zvečer prvega in konča zjutraj drugega zgoraj imenovanih dni. Udeleženci naj bodo v Domu do 6. ure zvečer prvega dne. Za udeležbo naj se pravočasno priglase. Ako bi kdo izmed priglašanih ne mogel priti, naj se pravočasno odglasi, da napravi mesto drugemu. Oskrbnina znaša za čas tridnevni duhovnih vaj 120 D. Pišite na naslov: Vodstvo Doma duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega 9.

Dijaški konvikt križniškega reda v Ljubljani sprejme za šolsko leto 1929-30 večje število dijakov pod zelo ugodnimi pogoji. Dečki morajo biti moralno nepokvarjeni, telesno popolnoma zdravi, iz poštenih krščanskih hiš, ki kažejo nagnenje do duhovskega stanu in imajo veselje do študija na humanistični gimnaziji. Za sprejemne pogoje se poizve pri vodstvu dijaškega konvikta Križanke v Ljubljani. Prošnje za sprejem je vložiti do 15. julija.

Bedite previdni pri srečkah. Po deželi ponujajo neukim ljudem vse mogoče srečke, ki se razkrinkajo pozneje kot navadna goljufija. Predno kupite kako srečko, pustite se o njeni vrednosti poučiti od domačega gospoda duhovnika, tajnika ali načelnika tamošnje posojilnice itd. Sploh pa kupujte srečke le pri domačih denarnih zavodih.

Vsi na pred tremi leti novo zgrajeni cesti Sv. Miklavž—Pohorje interesirani se spominjajo triletnice otvoritve in se zahvaljujejo bivšemu gerentu mariborskrajnega zastopa gospodu dr. Josipu Leskovarju kot častnemu občanu vseh zgoraj omenjenih občin. Zahvala gre tudi članom in uradnikom!

Nov tovarni koledver v Hočah. Od Rače do Maribora ni na progi južne železnice nobenega tovarnega kolodvora. Naši Pohorci z južne strani morajo voziti svoj les daleč v Maribor ali pa v Rače. Na tisoče vagonov krompirja in žita se vsako leto v širni okolici Hoč proda v druge kraje. Ravno tako je z živino. Vse to morajo ljudje spravljati daleč v Maribor ali pa v Rače. Tu pa sta oba tovarna kolodvora tako obremenjena, da morajo kmetje z vozovi mnogokrat, posebno v jeseni čakati po celi dan, predno pridejo na vrsto. Ali ni škoda za dragoceni čas, ki se tu izgubi? Radi preobremenitve pa stranke tudi ne morejo takoj izprazniti vagonov ali jih natovoriti, ker je promet prevelik. Železniška uprava bi se morala ozirati na to dejstvo in za občine: Spodnje in Zgornje Hoče, Pivola, Bohova, Reka, Sv. Miklavž, Rogoza, Skoke, Polane, Slivnica, Razvanje, Pohorje, Dolgoše, Loko in še druge postaviti v Hočah tovarno postajo. Občine in posamezniki so pripravljani prispevati k tej zgradbi. Morda bi kazalo, da se pripravljalni odbor zopet zgane in stori kake korake v tej zadevi.

Toča v krajih ob Muri. Toča je dne 13. junija potolkla tudi nekatere občine ob Muri. Najhuje so prizadete občine Ceršak, Selnica in Sladki vrh.

Toča. Minuli četrtek, dne 13. junija, proti večeru, je obiskalo strašno neurje s točo dele župnij Sv. Antona in Sv. Bolfanka v Slov. gor. Za najbolj uničujočo smer si je toča tokrat izbrala par vasi,

kakor: Smolince, Čagona in njih sosedne pri Sv. Antonu, nato pa čez Pesniško dolino, čez travnike v bolfansko faro. Med potjo sta tudi prizadeta kraja: Gočova in Gočovski vrh. Zatem so prišle na vrsto: Gomile, Biš in Sovjak. V imenovanih občinah je toča popolnoma uničila vso upapolno, lepo se kažejo žetev in tudi ostale zemeljske pridelke. Splošno je mnenje, da se je utrgal kar celi oblak, strašen vodenj nalive primešan z obilno točo. Ista je padala v debelosti navadnih lešnikov, da še je je bilo drugi dan dovolj pod hišnimi kapi. Ni bila navadna gladka in okrogla, ampak kakor sekano kamenje, špičasta z ostrimi robovi. Pogled na opustošena polja je naravnost obupajoč. Nepregled na je škoda, s kojo so prizadeti omenjeni kraji. Rž, pšenica, ječmen, krma, krompir in kuruza je popolnoma pomandrana v zemljo. Le najstarejši ljudje še kaj sličnega pomnijo. Tudi bliskanja in grmenja je letos toliko, kot že dolgo vrsto let ne. Kakor kmet, tako vsak delavec, ki je odvisen od tega, kar mu zemlja daje, gleda s strahom in skrbjo v negotovo bodočnost. Prosimo merodajne faktorje, na nam priskočijo na pomoč vsaj s tem, da se nam odpišejo vse davščine v prizadetih občinah!

Zopet toča in neurje. Iz Št. Ilja v Sl. gor. piše gospod veleposestnik Fr. Thaler svojemu znancu v Mariboru: »Karlovo, dne 13. junija 1929. Dragi! Ko to pišem, leži okoli moje hiše toča za prst debelo. Ob četrtna šestu uro zvečer so se pripodili od avstrijske strani temno rdeči in črno-sivi težki oblaki čisto nizko in z velikim viharjem. Začelo je deževati na debelo, a kmalu nato je padala toča različne debelosti ter klestila po naših ljubih vrtih, njivah, travnikih in goricah, da je bilo groza. Človek, ki visi na svoji ljubljani domači zemlji, bi se najraje razjokal. Krompir, fižol, kuruza, žito in vsa zelenjava po vrtovih je v tla poteptana ter ni upanja na pridelek. Najhuje so seveda trpeli vinogradi. Odklestila je toča skoro vse poganke, kar jih ni že naprej uničila zima. Prej mraz, sedaj pa še toča! Stanje našega vinogradnika je zares obupno vsak dan bolj in bolj! Kolikor sem poučen, je toča klestila po celem Št. Ilju, Dobrenju, Kresnici, Stari gori in delih svečinske in kungoške župnije. Škoda je neprimerno velika. Kaj naj počnemo? Ali nam kot bivši zastopnik lahko svetuješ, kam se naj obrnemo?« To so res žalostna poročila! Zopet resen opomin, da bo treba na vsak način organizirati obvezno zavarovanje proti toči, kakor ga imajo že deloma na Češkem in v Franciji.

Veliko neurje pri Zgornji Polskavi. Prejšnji pondeljek je v občini Bukovec pri Zgornji Polskavi in v sosednjih občinah toča in nalive napravil ogromno škodo. Žito je čisto zbito v tla, še kuruza je tako poteptana, da ne bo ponekod nič ž njo. Najhuje je v vinogradih. Še to, kar je pustila letošnja zima, nam je sedaj pobral led iz oblakov. Župan iz Bukovca z zastopnikom Polskavčanov sta se oglasila pri predstavnikih oblasti v Mariboru radi odpisa davkov in sta zaprosila za pomoč. V tej okolici so se le malokateri dali letoš zavarovati

zoper škodo po toči, ker je plačilo precej visoko. Slišimo, da je toča tudi v okolici Ptuja napravila na polju mnogo škode. Dokler ne bo država ali oblast organizirala obveznega zavarovanja proti škodi po toči, ne bo drugače, nego da se ljudje res zavarujejo.

Velika riba v Muri. V bližini sladkorske tovarne je ribič Berlič vlovil veliko ribo, ki je bila težka 6½ kg. Ta riba je za te kraje posebnost. Ribiči je tu di niso poznali, kake vrste je bila, ker je imela na prednjem delu posebne rogovile.

Prijet vlomilec. O številnih vlomih v okolici Sv. Miklavža pri Ormožu smo že večkrat poročali. Za drznim zločincem so se vršila poizvedovanja ter zasledovanja, a dolgo časa se je znal odtegovati roki pravice. Te dni se je posrečilo kmetskimi fantom, da so drzneža zalotili v skrivališču in poklicali orožnike iz Svetinj, ki so ga uklenili in odpeljali seboj. Vlomilec je 40 let stari Tomaž Zorjan, ki je že presedel 27 let v ječi. Tokrat ima na vesti do 20 večjih in manjših vlomov.

Presluli ropar v rokah pravice. Od časa do časa se pojavljajo po raznih pokrajinah tolovaji, krog katerih splele narod vse mogoče resnične in neresnične pripovedke. Slovenci in to Štajerci poznamo dobro šentjurskega Guzaja ter čadramskega Krivca. Hrvati imajo v novejši dobi Čarugo in Prpiča. Dne 11. junija je padel na Zidanem mostu v roke pravice po Kranjskem prosluli dolenski ropar Ignac Jakopin. Bil je že zaprt v zaporih na Vrhniki, od koder je pa pobegnil in bil nekaj časa strah ter trepet po Dolenskem. V zadnjem času je bil pač vsega kriv Jakopin in ljudje so imeli nepopisen strah pred tem pretkanim tolovajem, ki se je znal kljub tatvinam, vlomom in ropom izmikati zasledovalcem. Ker mu žandarji niso mogli do živoga, je postal drzen. Zvečer 11. junija se je pojavil v Radečah, kjer je stopil v večerni osebni vlak, ki prihaja iz Zagreba. V Zidanem mostu je prestopil na mariborski vlak proti Ljubljani. Sam bogzna iz kakega vzroka je kupil karto II. razreda in sedel v ta vagon. Istočasno kot Jakopin se je vozil tudi orožniški kaplar Jožef Toplak iz Ljubljane. Iskal je prostor v vagonu in šel slučajno mimo kupeja, v katerem se je šopiril Jakopin. Žandar ga je spoznal takoj po sliki, ki je bila objavljena v policijskem vestniku. Toplak je izstopil v Zidanem mostu in obvestil takoj policijskega uradnika Plahuto. Oba sta roparja aretirala. Skraja je tajil, a ko so dobili pri žepni preiskavi pri njem vse mogoče ukradene in naropane reči, se je udal, kdo da je. Odpremili so ga v Ljubljano. Žandarji ga gonijo na razne kraje zločinov, kjer zaslišujejo oškodovane stranke. Po preiskavi bo nepridiprav izročen okrožnemu sodišču v Novem mestu, ki bo sodilo o njegovi krivdi. Prijeti tolovaj pri znava vse mu očitane zločine, nikakor pa noče izdati pomagačev.

Strašno neurje in toča v krajih ob Savi. V nedeljo dne 9. t. m. v noči se je usulo strahovito neurje s točo, ki je bila debela kot orehi, nad kraje ob Savi od vasi Okroglice do Šmarja pri Sev-

nici. Toča je oklestila: drevje, vinograde ter polja, ki so kazala tako lepo. Žito so pokosili, fižol so posadili znova.

Samomor. V nedeljo dne 9. junija se je obesil v Hrastniku 50letni rudar Jožef Kelner.

Železniška nesreča. Dne 11. junija popoldne sta se peljala oče Janez in sin Anton Hafner iz sejma v Kamniku nazaj domov proti Kranju. Blizu Kamnika križa cesto železniška proga. Ravno ko sta privozila do tega križišča, je pripeljal mimo vlak iz Ljubljane, ki prihaja okrog štirih popoldne v Kamnik. Ker najbrže nista dovolj pazila, sta zavozila naravnost v vlak, ki je prevrnil voz in razmesaril konja. Lokomotiva je očeta zadela tako nesrečno v glavo, da mu je prebila lobanjo. Bil je takoj mrtev. Sinu pa je odrezala levo nogo. Prepeljali sa ga z rešilnim avtom v lju bljansko bolnico, kjer je umrl.

Bogat ribji lov. V pondeljek dne 10. junija so zajeli naši ribiči ob dalmatinski morski obali 500 metercentov sar del. Prodajali in ponujali so 1 kg rib za 1 Din.

Nekaj iz prošlosti novih angleških ministrov. Kakor smo že večkrat poročali, imajo na Angleškem novo vlado delavske stranke pod ministrskim predsednikom Macdonaldom. Čitatelje bo gotovo zanimala kratka prošlost nekaterih novih angleških ministrov. Macdonald je rodom iz revne škotske ribiške vasi, je bil nekaj časa priprost učitelj in je star 62 let. Zunanji minister Henderson je bil pomočnik v livarni in je star 66 let. Notranji minister Clynes je bil priprost delavec v plinarni. Minister za javna dela Lansbury je bil delavec v luki. Finančni minister Snowden je bil poštni uradnik in je star 66 let. Nova vlada ima prvega ženskega ministra za delo »miss« Bienfeld, ki je bila dolgo časa prodajalka. Minister za kolonije Thomas je bil snažilec svetilk in železniški delavec ter je star 55 let. Od ravnokar omenjene ministrske gospode ima pa že danes vsak svojo lepo vilo, posest in avtomobil. Novi ministri iz vrst delavske stranke vabijo na bogate obede ter večerje pred vsem angleške bogataše — takozvane lorde.

Zadnji avstro-ogrski zunanji minister umrl. V sanatoriju v Budimpešti je umrl tik pred polomom zadnji avstro-ogrski zunanji minister grof Julij Andrássy.

Zasačen vlomilec. Na Dunaju je bilo vlomljeno dne 11. junija v veletrgovino s kravatami Ignac Haas. Vlomilci se odnesli veliko gotovine in vrednostni papir za 80 tisoč Din od centralnoevropske »Länderbanke«. Policija je obvestila takoj vse banke in denarne zavode, naj pazijo pri unovčenju ukradene vrednostnega papirja. In res, že popoldne drugega dne po vlom se je oglasil v neki banki Paul Francois in hotel zamenjati papir za denar. Takoj so se zaprla za njim vsa vrata in poklicana policija je ugotovila, da je P. Francois bil zaradi tatvine že večkrat predkaznovan in na njegovem stanovanju so dobili vse mogoče vlomilsko orodje.

Zaprti bankirji. V Parizu je pod klju

čem 126 nepoštehen in goljufivih bankirjev.

Vrtuljak (ringelšpil) vzrok težke nesreče. V Ratiboru pri Berlinu se je v polnem teku odtrgala in odletela med radovedneže od vrtuljaka gondola. Poškodovanih je 9 odraslih in 5 otrok, 1 otrok in 1 odrasla oseba sta dobila težke poškodbe.

Dva spomenika z marelo. Na celem svetu sta znana le dva spomenika, ki predstavljata zaslužna moža s cilindrom in z odprto marelo. Eden je stal v Readingu na Angleškem v počaščenje za mesto in okolico zaslužnega Jurija Palmers. Ta spomenik, ki je vzbujal desetletja občo pozornost, bodo odstranili, ker je na potu modernemu prometu. Drugi spomenik z marelo je pa na Irskem.

Strop se udri pod plesalci. V Neaplju na Italijanskem je priredil dne 11. t. m. nek bogataš v starodavni palači plesni večer. Pod plesalci se je nenadoma udri strop in je padlo iz drugega nadstropja v prvo več oseb. Od teh je 10 težje ranjenih, 2 smrtno nevarno.

Amerikanski milijonar Ford name-rava osušiti celo Evropo. Amerikanski bogzna kolikokratni milijonar in izdelovatelj avtomobilov Ford je posejil te dni novega predsednika Zedinjenih držav Hooverja. Hoover je sprejel Forda kot starega prijatelja v družbi tajnika ameriške republike Mellona, ki je tudi milijonar. V tako odlični družbi je razvil Ford sledeči načrt: V najkrajšem času bo preplaval: Anglijo, Francijo in Nemčijo z novimi podjetji, v katerih se bodo izdelovali avtomobili. V vseh ogromnih novih tvornicah bo po ameriškem načinu prepovedan — vsak alkohol. Nastavljeni bodo posebni nadzorniki, ki bodo strogo pazili, da se bo čuvala v Fordovih podjetjih alkoholna prepoved. Delavec, ki bo prekršil to prepoved, bo takoj odpuščen. Ford bo še stopil v stik z vsemi v Evropi že obstoječimi brezalkoholnimi društvi ter organizacijami, katere bo podpiral z denarjem. Na omenjeni način upa Ford, da bo tekom let Evropa z zakonom prepovedala uživanje alkohola in bo postala tudi ona po vzgledu Amerike »suha«. Ali ne bo dobromisleči Ford prebridko razočaran, je drugo vprašanje!

Osel — pismonoša. Poštna uprava v velikem francoskem mestu Lille je segla po čudnem sredstvu, da bi pospešila dostavljanje pisem in drugih pošilk. Po drugih mestih in deželah opremijo pismonoše, da jim olajšajo službo in modernizirajo promet, s kolesi in motocikli, poštno ravnateljstvo v Lilleju pa je pismonošem dalo na razpolago — poštne osle. Prvi četveronožec, ki pomaga raznašati pisma in tiskovine, se imenuje Jean. Oblože ga s težkimi poštними vrečami in poleg njega gre pismonoša, kateremu potrpežljivo sledi po ulicah in cestah sem ter tja, celo v hišne veže. Baje je poštno ravnateljstvo nastavilo Jeana, ker ni moglo dobiti dovolj pismonoš. Kaj pa bo, če se bode Jean sredi svoje službene poti ustavil in ne bo hotel niti koraka več napraviti, kar se pri oslih večkrat dogodi?

Požrešni oblaki. Največja živalska nadloga, ki muči človeštvo že tisočletja, so kobilice. Niti popisati se ne dajo opustošenja, katera povzročijo oblaki kobilic, ako so se spustili na zelena polja ter travnike. Kobilice ne požrejo le rastlinskih kultur, ampak celo s slamo krite strehe. Milijoni in milijoni tega požrešnega mrčesa se strnejo na potovanjih in napram tem živalskim množicam je človek brez prave odpočivosti in to v današnjih modernih časih ravno tako kakor pred tisočletji. Vsa uničujoča sredstva, ki so se uporabljala v svetovni vojni, so preiskusili na kobilicah, a jih niso ugnali ali vsaj zajezili njihovega pogubonosnega navela. Kolikokrat so že poskusili kobilice pokončati iz aeroplanov s pomočjo strupenih plinov ali z metali plamenov — vse zaman! Seveda so pokončili milijone te golazni, a na mesto uničenih so se pojavile nove milijarde. O južnoafriški kobilici je znano, da leže jajčeca na mesta, kjer jim morebitni deževni nalivi ne morejo škodovati. Tamkaj počivajo jajčeca večkrat več let, dokler ne nastopi za izvalitev ugodno leto. Iz jajčec prilezejo milijoni kobilicnih ličink brez perutnic in te se razlezejo po poljih. Ko se opremijo ličinke s perutmi, potem se dvignejo v črnih oblakih v zrak in nastopijo uničevalna potovanja.

Uscda dveh čolnarjev. Nemeč Paul Müller se je podal v majhnem čolnu iz Nemčije preko morja in hotel doseči Newyork. Zadnje vesti je poslal v domovino iz znanega otoka Kuba, kjer se je mudil nekaj časa. Iz Kube je krenil proti polotoku Florida. Te dni so pogrnali proti floridski obali vetrovi prazen Müllerjev čoln. Samotni čolnar je postal žrtev drznosti. — Takozvani »samotni ribič« Aladin Gerbault je že štiri leta v majhnem čolnu na odprtem morju. Letos ni bilo o njem od 28. maja nobenega poročila. Sedaj se je oglašil in javil, da je pristal na Azorskih otokih.

Petrolej gorl. Blizu ameriškega mesta Los Angeles so veliki petrolejski vrelci. Petrolej se je unel in poleg studencev še 45 tisoč sodov petroleja. Škoda znaša več nego 1 milijon dolarjev.

Zatvorjene sinagoge. Boljševiki so zaprli v Petrogradu razven ene vse sinagoge (judovske molilnice). V bivših sinagogah bodo nameščeni razni državni uradi.

Čitajte „Slov. Gospodarja“

»Flugs« patentirane kose s kosirjem. Zahtevajte prospekte in navodila brezplačno. Iščem zastopnike in prodajalce v vsakem kraju proti visoki proviziji. Generalno zastopstvo za SHS: Josip Videmšek, Maribor, Koroščeva ulica št. 36. 631

Birmancu se podari dobra ura. Stalna vrednost, trajen spomin. Čudovito po ceni pri
I. PETELN, urar
Maribor, Gosposka ulica št. 5.

Ladja rimskega cesarja.

Kakor znano, so živeli rimski cesarji v nepopisnem razkošju, o kojega tisočletnih ostankih še pričajo danes razne izkorpine ter najdbe.

V letih 37 do 41 po Kr. r. je pustil rimski cesar Kaligula, naslednik neusmiljenega Tiberija, zgraditi na Nemi jezeru (južno od Rima bolj v gorovju) krasno ladjo. Svinčene stampiljke, katere so našli tekom stoletij, jasno dokazujejo, da je bila bajno opremljena ladja last Kaligule. Vladarji so si gradili na vrhuncu moči ogromne čolne, prave palače z dvoranami, jedilnicami, spalnicami, svetišči, umetnimi ribniki ter vrtovi, z marmornatimi stebrišči, slonokoščeni in kovinastimi okraski, s škarlatnimi preprogami itd. Po vzgledu prednikov je pustil tudi Kaligula zrasti na sredini gorskega Nemi jezera palačo.

Kako dolgo je kraljevala razkošna divota na valovih jezera, ni znano. Kakor kažejo ostanki, na katere so naleteli v vseh stoletjih po Kristusu, je ladja postala kmalu luknjasta ter se potopila na dno jezera. Dejstvo je tudi, da so jo skušali potegniti h kraju, da bi jo razdri in rešili z nje neprecenljive dragocenosti. Pri tem opravilu se je orjak nagnil na stran in se počasi pogreznil z vsemi dragocenostmi.

Spomin na potopljeni zaklad cesarja Kaligule ni nikdar ugasnil v zgodovini. Ribiči so vedno trdili, da vidijo pri mirnem vremenu in čisti vodi nekake pošasti štrleti iz dna sredine jezera. Pogostokrat so se celo zamotale ter obesile ribiške mreže ob žreblje ladje.

V sredini 15. stoletja je sklenil bogati kardinal Kolonna, da bo ladjo dvignil in otel z nje preostale starorimske ostanki. Za taiste čase najbolj brihtni mož Alberti je prevzel nalogo dviga. Alberti je naročil potapljače iz Genove. Zgradil je ogromen splav, ki je plaval na praznih sodih, in na te priprave je pritrdil razna dvigala. Posrečilo se mu je, da je premaknil velikana do dviga, a se mu je razklal na dvoje in je bil ves trud zaman.

Sto let pozneje so ponovili dvig z ena kim neuspehom in še enkrat leta 1827. Leta 1895 je zbral knez Orzini nekaj bronastih okraskov in drugih umetnin z ladje, katere je videti v muzeju v Rimu.

V povojnih časih so se lotili drugega načrta, da bi dvignili ladjo. Globoko Nemi jezero počasi izsušajo s pomočjo sesalk, dokler ne bo njega površina padla na 22 m globočine. Vodo odvajajo po posebnem kanalu v nekoliko nižje ležeče Albansko jezero.

Dne 20. oktobra 1928 so začeli z modernim delom sesalk. Mussolini se je udeležil otvoritvene slavnosti. Štiri električne sesalke poženejo dnevno iz jezera 120 tisoč kubičnih metrov vode. En del ladje že luka izpod globine 1.50 m. Da bi delo pospešili, so ustavili zadnje dni še dve sesalki.

Potapljači prinašajo dnevno iz notranjosti ladje vse mogoče starorimske dragocenosti in umetnine.

Gradijo že novo cesto do jezera za številne tujce in radovedneže, ki bodo

posetili zgodovinsko znamenitost. Kakor hitro bo izmetana iz jezera polovica vode in bo dosežena globočina le 22 m, bodo ostanke nekdanje vodne palače z vso skrbjo dvignili, očistili in razstavili radovedni javnosti na vpogled v posebnem muzeju, ki ga zidajo ob Nemi jezeru.

*

Pri votlinarjih.

Raziskovanja nas učijo, da se je zatekal človek, ko je začel bivati na zemlji, v slučajih nevarnosti v podzemski izdolbine, votline ter jame. Prabivališča človeštva so bila vsekako pod zemljo. Po raznih delih sveta so odkrili votline, v katerih je bival pred bogzna koliko tisočletji človek. Nikjer na svetu ne najdemo danes niti enega divjaškega plemena, ki bi iskalo bivališča pod zemljo. Edina tozadevna izjema so Berbi v severni Afriki. Berbi bi naj bili ostanki najstarejšega rodu ogromne Afrike.

Iz severoafriškega mesta Gabes ob morju vodi cesta v Matmata pogorje, ki je predstraža Sahara puščave. Najvišji vrhi Matmata hribovja dosežejo višino 500 do 700 m in so polni večjih ter manjših podzemeljskih votlin ter jam. V te hribe so se zatekli ostanki nekdanj ponosnih in prostost-ljubnih Berbov pred roparskimi napadi Arabcev. Naselili in poskrili so se pod zemljo, kjer prebivajo že skozi stoletja do danes popolnoma prikriti modernemu svetu.

Da je Matmata gorovje naseljeno, priča le dim, ki se vali v višine v gotovih urah na dan iz votlin — človeških bivališč.

Nemeč iz Berlina dr. Alfred Blach je obiskal letos severoafriške votlinarje, jih fotografiral ter popisal. Ta pripoveduje:

»Hiše v Kalaa Matmata so vse pod zemljo. Dohod je mogoč le skozi poševne tunele. Ob vsaki strani tunelov so izdolbine: spalnice za ženske, kuhinje, shrambe in hlevi. Večkrat ima berbiška naselbina več podzemeljskih nadstropij. Oprema votlin se je ohranila gotovo skozi stoletja neizpremenjena. Miz in stolov Berbi ne poznajo. Ležišča so iz ostankov konoplje. Kurijo z živinskimi odpadki. Poznajo dve jedi: meso povaljano v moko in pečeno na olju, ter pražene kobilice. Svetijo z oljnatimi leščerbami. Pri votlinarjih v Matmata je še danes življenje priprostosti, kakor nam ga slika zgodovina pred 2000 leti.

Pač pa so udani po veri muslimanski Berbi mnogoženstvu. Žena nima nikakih pravic, ampak je sužnja, ki mora skrbeti za celo votlino in seve tudi za prehrano moža.

Nad votlinami dežuje le 20krat na leto. Z vso skrbjo zbirajo vodo in jo rabijo le po kapljicah. Berbi se pečajo s poljedelstvom. Od žita uspeva v dveh dolinah le ječmen in nekaj zelenjave. Kako pičila je žetev, si lahko predstavljamo iz dejstva, da ječmena ne žanjejo, ampak pulijo posamezne bilke z rokami iz zemlje in zrnje izluščijo s pomočjo palčic.

Vseh Matmata podzemeljskih nasek